

R M K I.

1497

The image shows the front cover of an old book. The spine, on the left, is made of a textured brown material, possibly leather or cloth. The main part of the cover is decorated with a marbled paper pattern in shades of brown, tan, and black, featuring swirling, organic shapes. A small, rectangular, light-colored label is affixed to the upper left corner of the marbled area, containing the text 'R M K I.' on the top line and '1497' on the bottom line.

R. M. K. I.

1497

1. pild.

Telja

1497

NOVÆ,
Spirituales, ac morales duarum
linguarum
CANTIUNCULÆ,

Quas
Diversis temporibus, varijs occur-
rentibus occasionibus solerter com-
posuit.

Nunc porrò in lucem edidit, ad laudem
& gloriam Domini DEI: & spiritualem conso-
lationem, ac ædificationem Hominum
Christianorum.

ANDREAS ILLYES,
Episcopus Transilvaniensis, Præpositus
Cibiniensis, & S. Stephani Protomartyris de
Castro Strigoniensi, Abbas B. M. V. de Pilisso, Eccl.
Metrop. Strigon. Canon. Sac. Cæs. Reg. Maje-
statis Consiliarius.

ANNO M. DC. XCVI.

CAntabo Domino in vita mea: psallam Deo meo quàm diu sum. *Psal. 103. v. 33.*

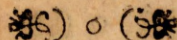
Benedicam Dominum in omni tempore: semper laus ejus in ore meo. *Psal. 33.*

Benedictus Dominus: quoniam mirificavit misericordiam suam mihi in civitate munita. *Psal. 30. v. 22.*

Cantate Domino canticum novum: cantate Domino omnis terra. Cantate Domino, & benedicite nomini ejus: annunciate de die in diem salutare ejus. Annunciate inter gentes gloriam ejus, in omnibus populis mirabilia ejus. Quoniam magnus est Dominus, & laudabilis nimis. *Psal. 95.*

Confitemini Domino, & invocate nomen ejus: notas facite in populis adinventiones ejus: mementote quoniam excelsum est nomen ejus. Cantate Domino, quoniam magnificè fecit: annunciate hoc in universa terra. *Isai. 12. v. 4.*

Excelsus super omnes gentes Dominus: & super coelos gloria ejus. Quis sicut Dominus Deus noster, qui in altis habitat, & humilia respicit in Coelo, & in terra? *Psal. 112. v. 4.*

PRÆFATIO AD LECTOREM.

IN multis ab adolescentia mea periculis, infirmitatibus, miseris, ac tribulationibus versatus sum: ex quibus à Domino DEO benignissimè sum liberatus: multis præterea corporalibus, ac spiritualibus beneficijs cumulatus sum. Quibus ritè consideratis, magna cum animi consolatione pulchras spirituales, ac morales, duabus linguis: Latinâ, & Ungaricâ composui Cantionculas, in perpetuam beneficiorum DEI memoriam. Secundò Multas res magnas, ac mysteriosas Dominus DEUS mihi indigno servo suo in somnis misericorditer dignatus est revelare, diversis temporibus. Quarum non pauca jam feliciter sunt impletæ. Ac proinde cum humili gratitudine possum cavere:

DEUS res magnas manifestare:
In somnis voluit intimare
Hominibus. Quis potest negare?
Multis in locis Scriptura testante.
Et mihi DEUS multa ostendit,
In somnis mirè me incitavit:
Scribere Libros ad animavit:
Ungaros, & Latinos indicavit.

Isten nagy dolgokat jelenteni,
Akart embereknek megmutatni
Az álmak által. Nem tagadhatni:
Mert Irásokban megbizonyíthatni.
Nékem is Isten sokat mutatott:

Almak által engem felindított :

Könyveket irjak arra igaztott :

Sokakot irtam Magyar, es Deákott.

Quorum Librorum viginti duos in lucem quoque prodire, proprijs sumptibus feci. Signanter: Exemplum, seu Speculum Vitæ Christianæ, hoc est: Vitam Sanctorum. Libros decem Ungaricos, & Latinos. Item, Verbum Abbreviatum, hoc est: Librum Concionum Festivalium, per totum Annum. Libros sex Ungaricos, & Latinos. Iterum, Verbum Abbreviatum, id est: Librum Concionum Dominicalium, per totum Annum. Libros quatuor Latinos, & Ungaricos (de alijs hic supersedeo loqui) Hi omnes Libri, tum Ungarici, tum Latini, in Facultatibus Theologicis: Tyrnaviensi, & Viennensi à Doctissimis Viris, Doctoribus Theologiæ, accuratè sunt revisi, approbati, ac eximie laudati. Ad hos quidem Libros conscribendos, primò per somniales visiones, suaviter sum incitatus: deinde per graves infirmitates fortiter impulsus. Tertid demùm, ad hæc Cantionunculas componendas, in lucemq; edendas sum inductus. Quandoquidem nonnulli hominum secularium, præsertim inter edendum, & bibendum, læti volentes commorari, inhonestas curant cantari cantilenas. Quibus si aliquis contradixerit. Respondent quodd mensales non habeant cantiones, quibus lati, ac jucundi effici possent. Ego itaque tales composui, quæ sine peccato, imò cum magno merito gratiosè possunt omni tempore decantari juxta illud Apostoli: Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis: omnia in gloriam DEI facite. 1. Cor. 10. v. 31. Et alibi expressè: Docentes, & commomentes vosmetipsos, Psalms, Hymnis, & Canticis spiritualibus in gratia cantantes in cordibus vestris DEO. Col. 3. v. 16. Hæc cum ita sint, procedamus jam ad præmentioatas Cantionunculas, in laudem, & gloriam Domini DEI jugiter decantandas.

CAN,

CANTIO I.

DEUS nobis magna bona fecit:
Corpus atq; animam creavit:
Per nos igitur benedictus sit:
In quo salus sempiterna, & vita consistit.

Visitavit nos Dominus DEUS:

Benedixit animam, & corpus:

Simus sancti donec vixerimus:

In Domino DEO nostro semper gaudeamus.

Laudemus sempiternum Patrem,

Et Filium, nostrum Salvatorem,

Spiritumq; Sanctum Solatorem:

Unum DEUM Creatorem Sanctam Trinitatem.

Az Ur Isten nagy jokot tótt velünk:

Töle teremtetett testünk's lelkünk:

Azért néki nagy hálakot adgyünk:

Kiben vagy on idvőségünk, és örök életünk.

Meglátogatott minket az Isten:

Megáldott testünkben, és lelkünkben:

Szentek legyünk telyes életünkben:

örvendezzünk mindenkor on Urunk Istennünkben.

Dicsídjuk az örök Atya Istent,

Es Megváltó áldott Fiu Istent,

A 3

Vi-

Vigasztalo Szent Lélek Ur Istent.
A' teremtó Szent Háromság egy bizony Ur
Istent.

II.

O *Portet semper DEUM laudare :*
Pro beneficijs supplicare :

Die, nocte gratias agere :

Pro salute animarum iugiter orare.

Szükség mindenkor Istent dicfirtünk
Joteteményekért supplikálnunk
Éjjel és nappal hálaot adnunk
Lelkünknek idvőségeért szüntelen imádnunk.

III.

O *Dulcissime DEUS, Per te sum benedictus, Ego sa-*
mulus tuus Sum quaso semper gratus. Thesau-
rus es meus, Tu solus DEUS, Tu solus DEUS.

Custodi me Domine, Tuo sancto lumine, A mundo,
atque carne, Et maligno demone. Thesaurus es meus,
Tu solus DEUS, Tu solus DEUS.

Pater aterne DEUS, Ac Redemptor Filius, Para-
etele Spiritus, Fac in Caelo vivamus. Thesaurus es me-
us, Tu solus DEUS, Tu solus DEUS.

Oh én édes Istenem, Ki megáldottál engem:
Néked szolgáljon lelkem: Lelkimmel együtt
restem. Örömem, nagy kincsem, édes Istenem,
édes Istenem.

Ültalmazmeg gonosztól, Világ csalárdságá-
tól, Alnok ravasz embertől, Bűntől, és az ör-
dög-

dógtól. Örömem, nagy kincsem, édes Istenem,
édes Istenem.

Örök Atya Ur Isten, Megváltó Fiu Isten, Es
Szent Lélek Ur Isten, Vigye lelkünk Menyég-
ben. Örömem, nagy kincsem, édes Istenem,
édes Istenem.

IV.

M *isericors, & clemens DEUS,*
Adjuva nos te rogamus :

Tibi soli serviamus :

Post mortem celum scandamus.

Irgalmas, és kegyelmes Isten,
Segély minket mindenkben:
Néked szolgállyunk élünkben:
Holtunk után vigy Menyégben.

V.

Q *ui non est Pastor, & oves radit :*
Umbram prosequens superbè scribit :

Res non bonas insipienter praextollit :
Falsa scribit, ea promittit, quae non habebit.

Exaltat DEUS bonum Pastorem :

Atq; condemnat lupum rapacem :
Cujus operum malorum dat malum finem.

Ira DEI iustissima cruciat recordem.

Benedictus sit Pater aternus :

Redemptor quoque ejus Filius :

Atque Consolator noster Spiritus Sanctus :

Omnipotens Sanctus DEUS, Trinus, & unus.

A'ki nem Pásztor 's megis gyapiat nyir:
 Arnyékhoz kapván nagy kevélyen ir:
 A'mik nem jok esztelenül olyyakot dicfir:
 Sok hamislat ir: olyyakot ígér, a'miket nem bir.
 Az igaz Pásztort megáldgya Isten:
 A'gonosz farkast eiti veremben:
 Gonosz cselekedetinek rut vége lészén:
 Isten haragia, 's igasága gyöttri szívében.
 Dicfíret légyen Atya Istennek:
 Es a' Megváltó Fiu Istennek:
 Megszentelő, és Vigasztalo Szent Léleknek:
 Mindenható Szent Istennek Három, és egy-
 nek.

VI.

Quæso te bone Domine DEUS,
 Respice in me cum sis benignus:
 In periculo sum constitutus:
 Atque in corde nimium afflictus.
 Quid dicam ego Domine DEUS:
 Quoniam magnus est hostis meus:
 Mihi ponetur laqueus magnus,
 Si audietur à me sermo verus.
 Ecce quàm valde sum conturbatus:
 Ab inimico injuriatus:
 Verbis illius vituperatus:
 Honore meo injustè privatus.
 Quæso itaque Domine Deus,
 Sis Pater, atque Protector meus.

Et non

Et non permitte ut inimicus,

Honori meo sit perniciosus.

Istenem Uram kérlek tegedet,
 Fordítsad ream szent szemeidet:
 Nagy szűkségemben ne hadgy engemet:
 Mert megemészti nagy banat szívemet.
 Mit mongyák immár Uram Istenem:
 Mert tudom hogy nagy az ellenségem:
 Gonoszt fogtenni bizonnal nékem,
 Az igazságot ha néki beszéllem.

Imé én igen megháborodtam:
 Ellenségemtől rágalmaztattam:
 Bócsületemben nagy kárt vallottam:
 Azért igyemben hozzád folyamodtam.
 Kérlek Istenem el ne hadgy engem:
 Légy oltalmazó Atyám énnékem:
 Es ne engedgyed hogy ellenségem,
 Továbbra rontsa az entisztelőségem.

VII.

Domine DEUS valdè affligor:
 Dum jure meo injustè priuor:
 Injuriâ magnâ afficio,
 Cum fructu laboris mei defraudor.

Istenem Uram szorongattatom:
 Igaságomban háborgattatom:
 Nagy bocsúsággal elnyomattatom:
 Faradságom gyümölcsétől fosztatom.

A 5

VIII.

VIII.

Omnipotens sempiterne DEus,
Te rogamus, ut sis propitius:

Affligit nos noster inimicus:

Et conatur devorare tanquam leo servus.

Mindenható uralmas Ur Isten.

Téged kérünk ne hadgy szűkségünkben:

Ellenségünk mert igen kegyetlen:

Dőhősködik mint oroszlány hogy minket el-
nyeljen.

IX.

Adjuva me Domine DEus.

Nam affligit inimicus:

A quo falsè accusatus

Sum; benefcis iuste DEus.

Principem nimium commovit,

Adversum me irritavit:

Qui meum honorem laesit:

Jusquè meum suffocavit.

Istenem Uram segély engem:

Mert fanyargat ellenségem:

Hamissan bévádolt engem:

Jól tudod igaz Istenem.

Fejedelmem felindította:

Ellennem haborította:

Ki bősületem rontotta:

Ígáságom foitogatta.

X.

O Mi optime Deus, Tu me es consolatus: Et ini-
micus meus Per te est confusus factus. Ut nimi-
um sit nocivus, A te non est permissus: Sis in aeternum
benedictus.

Tu semper sis laudatus, Pater aeternae DEus: Tuus
quoque Filius, & Spiritus Paraclitus: Quaeso tenta-
tionibus, ne sum ego oppressus, Da Trinitas unus
DEus.

En igen jó Istenem, Ki megáldottál engem:
Es az én ellenségem Szégyenült üldözvén en-
gem: Nem engeded ártson nékem, Felettéb
rontson engem: Néked szolgál testem s' lel-
kem.

Dicsírtésél mindenben, örök Atya Ur Isten:
Mégváltó Fiu Isten: Szentelő Szent Lélek Isten:
Ne vigy minket kísértetben: legy velünk szűk-
ségünkben, Szent Háromság egy Ur Isten.

XI.

DEus noster benedictus
Voluit: simul essemus:

Bonos cibos, atquè potus

Nobis dare est dignatus:

Reverà est DEus optimus.

Benedixit nobis DEus:

Multa bona est largitus:

Ergo ei serviamus:

*Et in illo gaudeamus,
Ut cum ipso semper vivamus.*

*Edamus, atque bibamus:
DEumque nostrum laudemus:
Qui nobis animam, corpus
Dedit, ut bene vivamus:
Et in Cælo congaudeamus.*

A' mi Urunk, és Istenünk
Akarta, hogy egybegyűlünk:
ő adott eledelt nekünk
Es hogy jó borral élhessünk:
Bizonyára jó Urunk nekünk.
Megáldott minket Istenünk:
Sok jót adott minékünk:
Azért ő néki szolgáljunk:
Benne mindenkor vigadgyunk.
Hogy ő véle örökké éljünk.

Együnk 's igyunk, 's vigan lakiunk:
Istennek hálaát adgyunk:
Kitől vagyunk testünk s' lelkünk,
A' végre hogy szentül éljünk:
Es Menyégben véle örvendgyünk.

XII.

Domine Deus dignare,
Hostes nostros refrenare:
Ne possint corpus ledere,
Et animam maculare:
Dignare nos tu protegere.

Uram

Uram Isten segély minket:
Zabolázd ellenséginket:
Ne sértsekmeg a' testünket:
Ne mocskoljyak a' lelkünket:
Kegyelmesen oltalmaz minket.

XIII.

Sumus temperantes edendo, bibendo:
Ne simus torpentes DEum laudando:
Animam, & corpus sumus diligentes
In custodiendo.

*Laudemus DEum totâ nostrâ vitâ:
Omnis opera nostra eò sit directâ,
Ut Deo sit grata: Et anima nostra
Semper sit beata.*

Légyen mértékletes ételünk 's italunk:
A' nagy Ur Istenről el ne felelkezzünk:
Lelkünkre 's testünkre jó gondot viseljük,
Hogy mi elne vesszünk.

Dicsőíriuk az Istent tellyes életünkben:
Artatlanok légyünk cselekedetinkben:
Isten dicsőségét úgy keressük itten,
Hogy légyünk Menyégben.

XIV.

Corpus aggravatur humore nimio,
Praesertim in vere, atque in autumnino:
Sis temperans ergo edendo, bibendo,
Ut te non deserat bona valetudo.

Tavaszszal, és őszszel bő nedvesség testben:
Te légy

Te légy mértékletes italban ételben:
Sok ételből, italból betegség léfzen:
Vigyázz jól magadra: légy jó egészségben.

XV.

A *Multis abstine convivijs:*
Nimijis cibus, atque poculis:
Multa bona à Deo habebis:
Ille liberabit te à magnis periculis.

Vondmeg magat a' fok vendégségtől:
Sok étéktől, és nagy pohároktól:
Megáldatol bizonyly Istentől:
Ki megszabadit tégedet nagy veszedelmektől.

XVI.

Q *ui vult servire Deo, illum non amat homo: Quod enim placet Deo, id non diligit homo. Thesaurus es meus tu solus Deus, tu solus Deus.*

Bonum Deo servire: Homini non placere: Salutem perquirere: Mundumque contemnere. Thesaurus es meus tu solus Deus, tu solus Deus.

A' ki szolgál Istennek, Nincs kedvében embernek: A' mi tetszik Istennek, Viszszatetszik embernek. Örömem, nagy kincsem édes Istenem, édes Istenem.

Jo Istennek szolgálni: Embernek nem tetszeni: Idvőséget keresni: Világot megutálni. Örömem, nagy kincsem édes Istenem, édes Istenem.

XVII.

XVII.

C *ogitate bene mundi falsitatem:*
Animadvertite & dolositatem:

Falsam blandiciem:

Declinate pravamque societatem.

Gondollyátok jól meg világ hamisságát:
Es vegyétekefzetekbe álnokságát:
Hamis barátságát:
Távotatsátokel gonosz társaságát.

XVIII.

P *ulchra est veritas, utilis probitas.*

Harum est in fine omnis felicitas.

Turpis est falsitas, nocet improbitas:

Harum est in fine omnis enormitas.

Szép ut az igazság, hasznos a' jámborság:
Ez kettőnek végén vagyon a' Menyország.
De rut a' hamisság, ártalmas latarság:
Ez kettőnek végén vagyon Pokolország.

XIX.

O *uam multi Domini reperiuntur,*

Qui bibendo bona vina jucundantur:

Miseris subditis non compatiuntur:

Quapropter à Deo hi flagellabuntur.

Oh mely fok nagy Urak gyakran talaltatnak.

Kik a' jo borokon vigan mulatoznak:
Szegény jobbágyokon ôk nem szánakodnak:
Kíért az Istentől megöstoroztatnak.

XX.

XX.

O Quam multi rustici inveniuntur,
 Qui multum bibendo vinum belluantur:
 Recte servire Dominis merentur:
 Quapropter à Deo hi castigabuntur.

Oh mely sok paraszt emberek találtatnak,
 Kik sok bort felhaytván vigan tobzodoznak:
 Uroknak igazán szolgálni hazudnak:
 Azért az Istentől megfanyargattatnak.

XXI.

Ad quam miseriam ecce sum redactus, Qui erant
 honoratus: Ab omnibus sum despectus homini-
 bus. Sic decepit me mundus: Vestibus sum privatus:
 Gravi morbo affectus: Rogo te, adjuva me misericors
 Deus. Quoniam non est amicus: Nec fidelis medi-
 cus. Est homo ingratus, & malitiosus.

Mely nagy nyomoruságra imé jutottam, Ki
 tiszteletben voltam: Minden emberektől már
 megutáltattam: Világtól csalattattam: Ru-
 háimtól folztattam: Nyavalyától nyomattam.
 Kérlek téged segélymeg irgalmas Isten. Mert
 jo barátom nincsen: Igaz orvosom nincsen. Há-
 ladatlan az ember's álnok mindenekben.

XXII.

Ego miser homo, Qui mortem expecto, Animo con-
 tristato. Cum quanto maerore, Corporis dolore Cru-
 cior hoc in lecto. Melius esset obire, Ex hoc mundo mi-
 grare. Respice me Deus, Meiús miserere. Quia non
 est a-

est amicus: Nec fidelis Medicus, Qui meum dolorem
 posset perlenire.

En nyomorult ember, Ki az halált várom,
 Látván nyomoruságom. Mely buval, bánat-
 tal, Testi fájdalommal én ez ágyban kinlodom.
 Job löttvolna halálom, Ez világtól megválnom.
 Tekincz már én reám Uram teremtöm. Mert
 nincs oly jo barátom, Sem pedig hiv Orvosom,
 A'ki enyhítene keserves fájdalomom.

XXIII.

Omnibus in rebus esto prudentes:
 Parum comedentes: non multum bibentes:
 Die, atque nocte bene vigilantes:
 Quoniam reverà estis morientes.

Ast tempore mortis rationem reddetis:
 Unusquisque qualiter vos gesseritis:
 Et si legem DEI non servaveritis:
 Scitote procerto omnes peribitis.

Minden dolgotokban okosson járatok:
 Keveset egyetek: sokat ne igyatok:
 Ejjel, nappal mindenkor jól vigyázzatok:
 Minnyájan meghaltok: Bizonynal tudgyá-
 tok.

De mikor meghaltok, számot kel adnotok:
 Miképpen Isten törvényét tartottatok:
 Hogy ha arról igaz számot nem adhattok:
 Bizonynal tudgyátok, hogy mind elkarhoz-
 tok.

XXIV.

U*Nusquisque proprium agat officium,
A Deo expectando laboris primum.*

*Qui hoc iuste fecerit, non est quod timeat,
Ab homine, demone, cum Deus protegat.*

Kiki hivatalyában járjónel igazan,
Fáradsága jutalmát az Istentől várván.

A' ki ugy cselekezik, ne féljen semmitől,
Isten őtet megmenti embertől, ördögtől.

XXV.

H*unc in mundum nil tulimus: Nudi nati sumus.
Ita nudi abibimus: Nihil auferemus.*

*Est necesse ut sit sancta semper vita nostra: Ut in
Regnum Dei ducatur anima nostra.*

*Sit laus tibi Sancte Deus in excelsis Caelo: Fac nos
semper congaudere in tuo gaudio.*

Világra semmit nem hoztunk, mikor szü-
lettettünk: Ugy mezitelen elmegyünk, sem-
mit el nem viszünk.

Szükség hogy mindenkor szent légyen a' mi
eletünk: Hogy Istennek Országába vitessék
mi lelkünk.

Dicsírtesél Szent Ur Isten a' Magas Menyég-
ben: Adgyad mindenkor örvendgyünk, a' te
örömedben.

XXVI.

C*lementissime Deus dona subsidium: Ut meritis
Sanctorum pergamus ad Caelum.*

Ke-

Kegyelmes Szent Ur Isten segély mindenek-
ben: A' Szentek érdemiért, hogy mennyünk
Menyégben.

XXVII.

N*ihil nos sine Deo facere valemus:*

At cum ejus gratia omnia possumus.

Semmit az Istennélkül nem cselekedhe-
tünk.

De az ő malasztával mindent végbeviszünk.

XXVIII.

Q*ui se male gesserit in vita presenti:*

Cum demonibus debet ille cruciari.

Unusquisque conetur se bene gerere:

Ut cum Deo valeat aeternum gaudere.

A' ki magát gonoszul viseli életében:
Annak örök gyötrelme ördögökkel lesz.

Kiki jól igyekezzék ő magát viselni:
Hogy Istennel lehessen örökké örülni.

XXIX.

P*lurimos decepit in vita hic mundus:*

Quos praeclaris donis benedixit Deus:

Quibus cibus, potus magis placuerunt,

Quam ipsemet Deus.

Sokakat e' világ megcsalt életekben:
Kiket szép ajándékokkal áldot Isten:
Italban, ételben inkább gyönyörködtek,
Hogysem az Istenben.

B 2

XXX,

XXX.

SI DEus est adversum me, Mundus non liberabit me: Si mundus est adversum me, Tunc DEus liberabit me. *Thesaurus es meus, tu solus DEus, tu solus DEus.*

Ha Isten van énellenem: A' világ meg nem ment engem: Ha a' világ van ellenem, Az Ur Isten megment engem. Örömem nagy kincsem, édes Istenem, édes Istenem.

XXXI.

INvidus, superbus, & ambitiosus,
Multos exagitat tanquam maris fluctus:
Nil homines justos magis exacerbat,
Quam homo impius.

Iréggy, kevély, tisztetségkiváno ember,
Sokakat hántorgat mint a' forro tenger:
Semmi igazakat úgy nem háborgattya,
Mint az hamis ember.

XXXII.

Superbus homo nunquam est contentus,
Quod alios vituperat vocibus:
Sed seipsum praponere fraudibus,
Intendit sumptibus, ac laboribus.

Kevély ember nemelegedik azzal,
Hogy másokat kissebbit gyalázással:
Hanem magát előtteni fortéllyal
Igyekezik kőlséggel, 's fáradsággal.

XXXIII.

LAtrones me comprehenderunt:
Res meas diripuerunt:
Hinc inde me raptitarunt:
Crudeliterque traxerunt.

Tolvajok engem megfogának:
Mindenemtől megfosztának:
Ide's tova hurczolának:
Kegyetlenül rángatának.

XXXIV.

FAllax, superbus homo est odibilis Deo.
Sincerus, probus homo est amabilis Deo.
Az hamis, kevély ember gyűlölséges Istennél.
Az igaz, jámbor ember szerelmetes Istennél.

XXXV.

Mlor quod justus semper idem servat:
Quamvis centum calamitas affligat:
Idem ipsum semper ipse affirmat,
Quod aquitas, & justitia dicit.

Csüdálkozom hogy az igaz megtartya:
Ha százszor is nyomoruság talállya:
Ugyan azont mindenkor ő megmongya,
A' miképpen az igazság diktállya.

XXXVI.

Libera DEus ab infortunijs:
Fallacibus mundanis negotijs:
Demonibus, hominibus impijs:
Ab atrocibus inferni tormentis.

*Da nobis magnificum Regnum tuum:
Ostende gloriosum vultum tuum:
Laudemus te misericordem magnum:
Exaltemus te bonum in aeternum.*

Mencsmeg Isten szerencsétlenségektől:
Világi hamis kereskedésektől:
ördögöktől, és csalárd emberektől:
A' pokolnak kegyetlen gyötrelmitől.

Adgyad nekünk nagyságos Országodot:
Mutassad meg dicsőséges orczádod,
Hogy dicfíjűk nagy irgalmaságodot:
Magasztaljuk örökké jovoltodot.

XXXVII.

*Qui confidit in Deo, ille non confundetur. Qui fudit
in homine meritò confundetur.*

A' ki Istenben bizik, meg nem szégyenítte-
tik. A' ki emberben bizik, méltán szégyenít-
tetik.

XXXVIII.

*Gratias ago tibi Sancte Deus,
Non permixisti inimicus meus
Destruat honorem meum, atque jus:
Confusus est: ego sum liberatus.*

Hálát adok néked nagy Szent Ur Isten,
Nem engedéd, hogy ellenségem sértsen
Igáságomban, és bocsületemben:
Szégyent vallott: oltalmazál igyemben.

XXXIX.

XXXIX.

*Qui in Domino Deo spem suam collocat,
Habeat auxilium, modò bene vivat.*
A' ki az Ur Istenben veti reménségét:
Hogy ha jól akar elni, vélszi segétségét.

XL.

*Quem Deus omnipotens mavult promovere.
De sub scammo etiam solet extrahere.*
A' kit a' nagy Ur Isten elő akar vinni,
ő ki szokta az ollyant pad alól is vonni.

XLI.

*O Deus omnipotens sumus illustrati:
Carne, mundo, demone, ne sumus decepti.*
Oh Szent Isten világosítsd mi elménket:
A' test, világ, és ördög ne csállyanak minket.

XLII.

*Iuste Deus tu meam causam defendisti:
Inimicorum impetum pro me refrenasti.*
Igaz Isten igyemet te megoltalmaztad:
Ellenségem rohanását értem zaboláztad.

XLIII.

*Recordaberis tuorum parentum,
Consanguineorum, cognatorum,
Bonorum amicorum, vicinorum.*
*Deus multis concessit talenta,
Corporalia, spiritalia,
Ut quærent Regni Cælestis bona.*
Sed illi quærent transitoria:

B 4

Cibos,

Cibos, potus, lauta convivia:

Sic inveniunt aeterna tormenta.

Emlekezzél meg a' szüléidről,
Atyádfiáról, rokonyidról,
Jo barátidról 's kedves szomszédidról.

Sokaknak Isten talentomokat
Adott testi, és lelki girákat,
Hogy keressék a' Mennyei Országot.

De ők keresnek elmulandókat,
Etelt, italt friss lakodalmokat.
Igy találnak örökös nagy kinókat.

XLIV.

*SI perpenderes mundi mutationem: Magnorum
virorum repentinam mortem: Damni passionem:
Cognosceres magnam mundi vanitatem.*

Ha jól meggondolnád világ változását: Nagy
fő embereknek véletlen halálát: Szernyűkár-
vállását: Megismérnéd világnak nagy hiúsá-
gát.

XLV.

*Vita hominis est valde incertus finis:
Et hodie potest venire hora mortis.*

*Bene vigilare ergo debet quisque,
Ut semper sit in Celis.*

Ember életének bizonytalan határa:
Ma is érkezhetik halálnak órájára.
Azért minden ember igyekezzek jóra,
Hogy mennyen boldogságra.

XLVI.

XLVI.

*Pater noster, qui es in Celis,
Succurre nobis miseris:*

Exerce nos servitijs,

Fac gaudere cum Beatis.

Mi Atyánk ki vagy Mennyeiben,
Segély minket szükséginkben:
Néked szolgállyunk éltünkben:
Szentekkel legyünk Mennyeiben.

XLVII.

*Quid superbis insipiens homo in bonis mundanis:
In officijs, proventibus quoque transitorijs. Hu-
miliare servire Deo pro bonis aeternis.*

Mit kevélykedel esztelen ember e' világi jok-
ban: Tiszteletekben, jövedelmekben, mind
elmulandókban. Alázd meg magad, szolgálj
Istennek hogy légy Menyországban.

XLVIII.

*IN veritate, & iustitia ego ambulavi: Pro iustitia
magnis viris etiam contradixi: In fraude, dolo
nulli homini consensum praeui.*

Igaz mondásban, és igazságban én minden-
kor jártam: Az igazságért nagy embereknek
ellenem mondtam: Csalárdságban, álnok-
ságban nekik egyezést nem adtam.

XLIX.

*Qui graditur per viam, per quam non deberet:
Eo proficitur, quò minimè vellet.*

B 5

A' ki

A' ki oly uton mégyen, mellyen nem kel-
lene: Oda jut a' hová nem akarná hogy
menne.

L.

Bonum est semper Deum laudare:

Pro beneficijs exorare,

Ut praestes nobis aeternum vivere.

Jo mindenkoron Istent dicirnünk:

Jótétemenyekért magasztalnünk,
Hogy adgya nekünk mindörökké élnünk.

L I.

Scio dulcissime Deus:

Dedisti animam corpus.

Regat me Sanctus Spiritus:

Vivam tecum servus tuus.

Jol tudom édes Istennem:

Tőled vöttem testem 's lelkem.

Szent Lelkedet azért kérem:

Adgya nekem veled élnem.

L II.

Quod si homo à Deo non custodietur: In omne
periculum profecto labetur.

Hogy ha ember Istentől meg nem őriztetik:
Minden veszedelemre bizonynyal lecsúszik.

L III.

Custodi Deus à malo viro, demone, & mundo:
*Corporali, spiritali periculo, peccato. Si eris
mecum, non timebo ab illo inimico.*

Oriz-

Orizmeg Istent gonosz férfitól, ördögtől, vi-
lágától: Testi, és lelki veszedelemtől, iszonyu
vétektől. Hogy ha velem lélsz, semmit nem
félek semmi ellenségtől.

L IV.

Qui quod ordinatè vult principiare,

Rationem, modum debet respicere:

Medium, tempus, locum intelligere:

Insaniam, damnum si vult praecavere.

A' ki mihez akar rendesen kezdeni,

Okát, modgyát, rendét, meg kel tekinteni:

Ezközét, idejét, helyét is érteni:

Ha gyalázatot, kárt nem akar vallani.

L V.

Cibus, & potus insignes viros nimium destruxit:

Corporalibus, spiritualibus talentis privavit:

Seculares, Ecclesiasticos in tumbam collegit.

Etel, és ital nagy embereket felettéb meg-
rontott: Testi, és lelki talentomoktól fokakot
megfosztott: Világiakot, Egyháziakot kopor-
sóban rakott.

L VI.

Dum à convivij meipsum subtraxi,

Apostolicos, utiles libros scripsi.

Dum cum hominibus convivia feci,

Animam, sanitatemq, disturbavi.

Est melius homini se subtrahere:

Cum animi quiete Deo servire,

Quam

Quàm cum hominibus lautè potitare:

Animam, sanitatemq; disturbare.

Midón vendégséektől magam megvontam,

Apostoli hasznos szép könyveket irtam.

Midón emberekkel vigan öttem 's ittam,
Lelkem 's egységem megháborítottam.

Jobb azért embernek ő magát megvonni,
Lelki nyugodalommal Istent szolgálni,
Hogysem emberekkel vigan iddogalni:
Lelkét 's egységét megháborítani.

LVII.

D*omine DEus scis quod impensas ad hoc converte-*
rim: Die, nocteq; magno labore collaboraverim,
Ut hominibus gloriam tuam ostendere possim.

Tudod nagy Ur Isten költségimet arra fordítottam: Nappal, és éjjel nagy fáradsággal azon fáradoztam, Hogy embereknek nagy dicsőségedet megmutathassam.

LVIII.

S*ancte DEus quidam convivia struunt:*

Me quoq; similiter facere volunt.

Quia libros scribo, rident cum audiunt.

Quod cum ipsis non consentiam contemnunt.

Szent Isten némelyek lakodalmat térsnek:

En is úgy cselekedgyem arra kifiztetnek.

Hogy könyveket irok, azért megnevetnek.

Vélek nem egyezek, bűstelenitenek.

LIX.

Q*uem homines execrantur,*

Propter Christum persequuntur:

Cor illius collatetur:

Gratiâ Dei fruitur.

A'kit emberek gyűlölnék,
Christus JEsusért üldöznek:
Légyen öröme szívének:
Kedvében vagon Istennek.

LX.

S*iquidem Deo obtemperavi,*

Viginti octo Libros composui.

Dum hominibus obtemperavi,

Plerumque mihi nimium nocui.

Praestat placitum Dei facere,

Quàm ad hominum gustum se gerere.

Praestat in Deo semper gaudere,

Quàm ob homines morbum incurrere.

Minthogy Istennek szavát fogadtam,
Hozzonnyolcz könyveket szépeket irtam.

Midón emberek szavát fogadtam,

Néha magamnak igen megártottam.

Job az Isten kedvét cselekedni,

Hogysem emberek kedve szerént élni.

Jobb Istenben mindenkor örülni,

Hogysem emberekért betegeskedni.

LXI.

Multi non respiciunt bona opera,
Merita persona magna fatigia:
Sed cupiunt tantum familiaria:
Prandia, cenalia, donatilia.

Propterea manent merita persona:
Atque promoventur valde immerite:
Per hoc Deo inferuntur injuria:
Atque damnabuntur misera anima.

Sakan nem tekintnek hasznos munkaira,
 Erdemes személynek nagy fáradságira:
 Hanem csak vágyodnak bárátságos szokra:
 Ebédre, vacsorára, ajándékokra.

Ezért megmaradnak érdemes személyek.
 Es elővitetnek sok érdmetlenek.
 Így nagy bosszuság tétetik az Istennek:
 Es örök kárhozat sok szegény lelkeknek.

LXII.

Non queramus nos corporis gustum:
Sed honorificemus Deum Sanctum.
Salvemus quaso spiritum nostrum.
Faciamus gaudere Dei Regnum.

Ne kereszük mi testünknek kedvét:
 Hanem tiszteljük nagy Szent Istenünket.
 üdvözítsük kérlek lelkeinket.
 Örvendeztessük a' Menyejeket.

LXIII.

Condigna persona cum iustitia
Manent exercentes bona opera:
Inferiores tribuentes dona,
Ascendunt dantes cenas, & prandia.

Erdemes személyek igaságokkal
 Megmaradnak jó munkálkodásokkal:
 Alábbvalok ajándékozásokkal,
 Előmennek ebédrel, vacsorával.

LXIV.

Deus ab omnibus hostibus defendat:
In omnibus operibus benedicat
Nos letos faciat:

Post mortem, requiem aeternam tribuat.

Isten minden ellenségtől oltalmazzon:
 Minden jó cselekedetünkben megáldgyon
 Minket vigasztaljon:
 Holtunk után örök nyugalmat adgyon.

LXV.

Non oportet hominem se affligere,
Propter res mundanas nimium dolere.
Spem suam debet in Deo collocare:
Officium suum recte adimplere.

Qui spem suam ponit in Domino Deo,
Et intentionem in ejus mandato:
Nil debet timere ab adversario.
Post mortem habebit gloriam in Caelo.

Nem kel az embernek felettéb busulni,

Világi dolgokért magát epefzeni:
Reménségét Istenben kél helyheztenni:
Hivatallának igazán megfelelni.

Kinek az Istenben vagyon reménsége:
Parancsolatiban figyelmetesége:
Annak meg nem árt hat az ő ellensége:
Holta után Menyben lészen dicsősége.

LXVI.

Qui Domino Deo innititur:
Et intentione bonâ ducitur:
In operibus is benedicetur:
Ab adversarijs custodietur:
Gloriosus reddetur.

A' ki a' nagy Ur Istenben bizakodik:
Es igaz igyekezettől vífeltetik:
Cselekedetiben megáldattatik:
Ellenségitől megoltalmaztatik:
Dicsőségesé tétetik.

LXVII.

Ferventer Deo nostro servire,
Debemus mandata ejus servare:
Proximos ad bonum perducere:
Ut possimus ad Cælum pervenire.

Buzgósággal kel Istent szolgálunk:
Parancsolatit éppen megtartanunk:
Felebaratinkot jora vinnünk,
Hogy Menyországba boldogul mehessünk.

LXVIII.

LXVIII.

Homo debet semper in id intendere,
Quò melius possit Deo inservire:
Eundem laudare:
Juxta veritatem omnia facere.

Mindenkor embernek arra kel vigiazni:
Miképpen Istennek jobban szolgálhatni:
Dicfiretet tenni,
Igaóság szerént minden dolgot mivelni.

LXIX.

IN Deo collocet homo maximam spem:
Non interrumpat bonam intentionem:
Operationem.
A Deo habebit benedictionem.

Istenben ember vesse nagy reménségét:
Félbe ne szakaszsa jó igyekezetet:
Es cselekedetét.
Istentől ugy vészen boldog segítséget.

LXX.

Miserijs, calamitatibus,
Afflictus agnitudinibus,
Spem collocavi in Dei manibus:
Juvis in bonis intentionibus:
Operationibus.

Nyomoruságokban, veszedelmekben,
Igen fájdalmas betegségekben,
Reménségemet vetettem Istenben:

C

Meg-

Megfegétet jo igyekezetimben:
Cselekedetimben.

LXXI.

D*eu*m collaudare,
Sanctos honorare,
Animasquē pascere,
Scripta declarare,
Exemplis lucere,
Justē rectē vivere.
Mundum contemnere,
Caelos perquirere,
Bonum est hac facere.

Az Istent dicširni,
Szenteket tisztelni,
Lelkeket legeltetni.
Írást magyarázni,
Jo példákot adni,
Igáság szerént élni.
Világot utálni,
Mennyekeket kereshni,
Jo ezeket mivelni.

LXXII.

D*eus* Adamum, & Evam quando creavit:
Prudentiā, sapientiā, decoravit:
Ut non peccarent panem eis constituit:
Sed Dēmon fraudulenter in peccatum traxit.
Isten Adámot, és Evát mikor tēremte:
Okosággal, bölcseséggel felékésíté:

Hogy

Hogy ne vétkeznének keményen fenyegeté:
De az őrdög csalárdsággal vétkebe eité.

LXXIII.

V*isne homo hoc in mundo justē vivere:*
Scandalosa facinora praevitare:
Insidias diabolicas praeavere:
Placide Misericordi Deo servire.
Temetipsum convivis non occupabis:
Bonis semper operibus exercitabis:
Vigilijs carnem tuam mortificabis:
Animam beatitudine informabis.

Akarze ember világon igazán élni:
Botráncoztato vétkeket eltávoztatni:
őrdögi incselkedésektől őrizkedni:
Irgalmas Nagy Ur Istent kedvesen szolgálni.
Magadot lakodalmoktól megtartoztassad:
Jo cselekedetekben mindenkor foglallyad:
Testedet vigyázásokkal megfanyargassad:
Lelkedet örök Boldogságra igazgassad.

LXXIV.

D*omine D*Eus sis propitius:
In te confidit animus meus:
Adversum me non praevaleat inimicus:
Quaeso meos dirige gressus:
Semper te laudem in caelestibus.

Irgalmas Isten segély mindenben:
Reménségem van te szent nevedben:
Ne ártahasson az ellenség nékem semmiben:

C 2

Igaz-

Igazgas engem ez életben:
Te Szent nevedet dicíriem Menyben.

LXXV.

Qui longum agit iter multa sustinere
Debet die, noctequè bene perpendere:
Ut felix iter habeat praprovídere:
Suos coitinerantes justè regere.

A' ki hoszszu utat télsen sokat kel túrni:
Ejjel, nappal mindenekről jól gondolkodni:
Hogy boldog uttya lehessen gondot vitelni:
Utconjáro tárlait igazán rendelni.

LXXVI.

Quia justitiam ferventer defendi:
Falsarum linguarum sepè scopus fui:
A Domino Deo defensam habui:
Ab ejus manibus premia percepi.

Minthogy igazságot buzgon oltalmaztam:
Sokszor hamis nyelvektől ragalmaztattam:
A' Nagy Ur Istentől megoltalmaztattam:
Sok szép ajándékokkal vigasztaltattam.

LXXVII.

Lectioes spirituales proficiunt:
Divinam cognitionem illustrem reddunt:
Terrena transitoria nihilipendunt.
Querere caelestia permagnificiunt.

Lelki könyvek olvasási sokat használ-
nak:
Isteni ismételre megvilágosítanak:

Elmu-

Elmulando földjeket megutáltatnak:
Mennyejeket keresni felindítanak.

LXXVIII.

Transylvanis DEus miserere:
Episcopum mittere dignare,
Ut pro justitia sustinere,
Possit animas regere, semper te laudare.

Szent Ur Isten könyörűly Erdélyen:
Adgyad' hogy a' Püspök oda mennyen:
Igásáért örömeit szenvedgyen:
Es lelkeket vezérellyen, 's tegedet dicírien.

LXXIX.

O Dulcissime Deus, a te sum benedictus:
Et ad Episcopatum Transylvania assumptus:
Tu a me sis collandatus: populus bene rectus:
Ad videndum te directus.

Oh én édes Istenem, te megáldottál engem:
Erdélyi Püspökséget kegyelmessen adád né-
kem.

Adgyad szent neved dicíriem: népedet jól
rendellyem:

Téged látni vezérellyem.

LXXX.

Venit tempus, ut Daciam vadam:
Ibi meorum curam habeam:
Episcopatus munia ritè peragam:
Verbum Dei purè proferam:
Et fidelium mentes dirigam.

Eljött

Eljött az idő Erdélybe mennem :
 Ott enyimekre gondot viselnem :
 Püspökségem hivataljának megfelelnem :
 Isten igejét tisztán hirdetnem :
 Hívek lelkeit jól vezérlelnem.

LXXXI.

DA, *quaesumus*, pacem, Dulcis JEsu; anima quietem, bono JEsu. Hostes nostri dissipentur; mala quoque auferantur, Dulcis JEsu Bone JEsu.

Da nobis gratiam, dulcis JEsu, spiritalem vitam, bone JEsu: ne castiga ob peccata, sed libera tuâ gratiâ; Dulcis JEsu, bone JEsu.

Conserua fideles, dulcis JEsu, ut dent tibi laudes, bone JEsu. Gratulentur Catholici; convertantur Hæretici, Dulcis JEsu, Bone JEsu.

Extende dexteram, dulcis JEsu, effunde gratiam, bone JEsu, ne permitte nos perire; sed fac tecum congaudere. Dulcis JEsu, Bone JEsu.

Lauderis cum Patre, dulcis JEsu, & consolatore, bone JEsu. Fac nos hic bene vivere, post mortem tecum regnare. Dulcis JEsu, Bone JEsu.

Ugyan azon Magyarul.

Adgy Szent békeséget, Edes JEsus, lelki csendeséget, Aldot JEsus. Ellenségink elálynak, nyvalyáink leszálynak. Edes JEsus, Aldot JEsus.

Adgyad kegyelmedet, edes JEsus, lelki Szent életet,

életet, áldot JEsus: ne nézd bűnünk; Harcoly értünk, ne hadakozzál ellennünk, edes JEsus, áldot JEsus.

Tarsdmeg hivedet, edes JEsus, hogy áldgyák nevedet áldot JEsus. Nyertes legyen Keresztyénség, és megtérien Eretnekség, edes JEsus, áldot JEsus.

Teriezdki karodot, edes JEsus: nyuicski irgalmadot áldot JEsus. Veszünk ne hadgy, s' minden jotadgy, mert minden jonk, s' örömünk vagy, Edes JEsus, áldot JEsus.

Dicsirteffél JEsus Sz. Atyáddal Szent lelekkel mi Vigasztalonkkal, tarsdmeg minket vig örömben, holtunk után vigybé menybé, Edes JEsus, áldot JEsus.

F I N I S

Decorative border of repeating geometric patterns (squares and diamonds) surrounding the central image.

Decorative border of repeating geometric patterns (squares and diamonds) surrounding the central image.

